

Ledenbericht

2e jaargang, no. 2 - juni 2016

Den Haag-Haaglanden
HUMANISTISCH
VERBOND

Van de redactie

In het laatste kwartaal van dit jaar staan nog verschillende activiteiten op het programma: twee cursussen, drie bezinningsbijeenkomsten, de Socrateslezing, de Midwinterviering en nog drie Humanistische Cafés. U vindt de informatie elders in dit blad.

Vorige week werd weer traditiegetrouw het parlementaire jaar geopend. Den Haag en Prinsjesdag horen bij elkaar. En ook de Prinsjesdagviering in de Grote Kerk, georganiseerd door verschillende religieuze en levensbeschouwelijke organisaties, waaronder het Humanistisch Verbond, hoort daar bij. Het was weer een indrukwekkende bijeenkomst die inging op de actualiteit van de vluchtelingenkwestie. Het HV is via

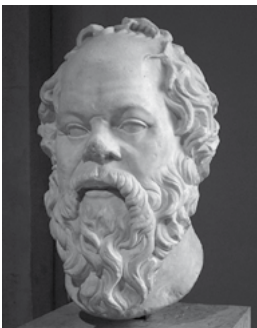
Marjan Hoogeboom vertegenwoordigd in de organisatie.

En, bij Prinsjesdag hoort ook ons volkslied, het Wilhelmus. Een attent HV-lid stuurde ons een tekst, die naar haar mening beter past in onze tijd. Zij is zeer benieuwd naar uw reactie. En mocht u zelf een ingezonden stukje hebben over wat u bezighoudt, schroom niet, en stuur het ons toe.

Tussen 21 en 25 september stond Den Haag bol van de activiteiten in het kader van het Peace & Justice Festival, met als een van de onderdelen het festival Peace in the Park, dat inhoudelijk en financieel ondersteund wordt door het Humanistisch Verbond Den Haag-Haaglanden. Marco Oostdijk van de Vrijplaats is hier onze 'verbindingsman'. Dit jaar is uitgeroepen tot Erasmusjaar.

Mocht u nog niet in de gelegenheid zijn geweest om deel te nemen aan een of meer van de vele activiteiten, dan kan dat alsnog. Tussen 4 en 18 oktober wordt door een reisorganisatie een Erasmusreis georganiseerd, en op 29 oktober wordt in Rotterdam een boekje over Erasmus' visie op vrede en geweldloosheid gepubliceerd. Over beide vindt u informatie in dit blad.

Dit jaar zijn we gestart met een voorstelingsronde van ons bestuur. Henk Bakker, Luc Meuwese en Auke de Leeuw hebben zich al voorgesteld. Deze keer kunt u nader kennis maken met Judith Mos, Marianne Banning en Hans Gouweleeuw. In het volgende Ledenbericht volgen Kees Overmeer en Inge Camfferman, waarmee we het rondje sluiten.

Socrateslezing Den Haag

Sinds 1984 vraagt het Humanistisch Verbond voor de Socrateslezing elk jaar een denker commentaar te geven op maatschappelijke vraagstukken vanuit humanistisch perspectief. De eerstvolgende Socrateslezing wordt gehouden in Den Haag. Het thema zal zijn *Bildung en Onderwijs* in het perspectief van 70 jaar humanisme in Nederland.

Een antwoord zal gezocht worden op de vraag hoe we vanuit de humanistische visie als opvoeders, onderwijzers en maatschappij gezamenlijk kunnen werken aan waardenoverdracht en de ontwikkeling van eigen waarden en vaardigheden bij jongeren om democratisch – waardig, aardig, vaardig – met elkaar om te gaan.

We voeden op deze wijze het maatschappelijk debat over het belang van Bildung en de investering in kinderen die we als opvoeders en gemeenschap gezamenlijk moeten/willen doen om waardenbesef, empathie, dialoog, burgerschap en omgaan met verschillen te ontwikkelen bij kinderen. Daarbij breken we een lans voor Bildung als brede ontwikkeling en hoe elke generatie op de

schouders kan staan van humanisten en filosofen, denkers en doeners, en voorbeeldfiguren. Verschillende filosofen hebben zich over dit onderwerp gebogen, van Rousseau, Locke, Kant en Humboldt tot Martha Nussbaum, Biesta, Oosterling en anderen.

Aan het programma wordt nog hard gewerkt. Wat we al wel kunnen verklappen is dat de keynote speaker Joep Dohmen zal zijn. Via de websites van het Humanistisch Verbond (landelijk en HV Den Haag-Haaglanden), de e-mailattendingen en persberichten zullen we u op de hoogte houden van het programma.

U kunt alvast datum en locatie in uw agenda zetten: 14 november a.s. (avond), Koninklijke Schouwburg Den Haag.

Agenda sept t/m dec 2016

28 september, 5, 12 en 19 oktober

Cursus *Once in a Lifetime*. Cursusleider: Reine Rek.

27 oktober - Humanistisch Café

1, 15 en 29 november

Bezinningsbijeenkomsten - *De menselijke balans - tussen autonomie en verbondenheid*

Leiding: Jos de Wit.

7, 14, 21 en 28 november, 7 en

12 december

Cursus *Andere Kopstukken van het Humanisme*. Cursusleider: Jos de Wit.

14 november

Socrateslezing - *Bildung en Onderwijs*, Koninklijke Schouwburg, Den Haag.

24 november - Humanistisch Café

17 december

Midwinterviering met bezoek aan Museum Beelden aan Zee, historisch/filosofische wandeling door Scheveningen en een afrondend hapje en drankje.

Even voorstellen... Hans Gouweleeuw

Waarom ben ik lid van het humanistisch verbond? Ik ben opgegroeid in een katholiek gezin. De droom van mijn moeder was dat ik priester zou worden.

Ik ben ook misdienaartje geweest en koor-knaapje en zat op de middelbare school bij de paters Jezuïeten in Delft. In de beginnende pubertijd begon ik sterk te twijfelen aan dat geloof. Vooral met de strenge dogmatiek en de autoritaire verhoudingen binnen die kerk ontstond mij heel veel moeite en weerstand. Het eindresul-

taat was dat ik zo rond mijn 16e jaar van die school ben gestuurd en daarna, naast werken, de avond-hbs met succes ben gaan volgen. Na de militaire diensttijd ben ik rechten gaan studeren en heb daarna gewerkt in de sociale advocatuur en vervolgens in allerlei functies in de maatschappelijke dienstverlening, de laatste jaren als directeur van sociale diensten. Terugkijkend, ik ben nu inmiddels 70 jaar, heb ik altijd een sterke behoefte gehad om zelf antwoorden te mogen vinden op mijn levensvragen. Zelf denken, samen leven dus. Het humanisme was als levenshouding als achtergrond dus wel aanwezig. Op mijn 25e jaar ben ik lid geworden van het

Humanistisch Verbond. Ik ben ook een aantal jaren voorzitter geweest. De laatste jaren hou ik me met veel plezier vooral bezig met het organiseren van cursussen en lezingen. Sinds kort geef ik ook lezingen ("praatjes") over het humanisme in diverse stadswijken. Juist in deze tijd van toenemend individualisme, verharding, onverdraagzaamheid en marktdenken, is het van groot belang om over onze humanistische kernwaarden als: verantwoordelijkheid, respect voor de menselijke waardigheid, vrijheid, autonomie, tolerantie en gerechtigheid de dialoog aan te gaan met de Ander.

Erasmusjaar 2016

In het kader van het Erasmusjaar 2016 werden en worden vele activiteiten georganiseerd. Hieronder twee activiteiten nader belicht:

Reis Het Spoor Van Erasmus - Erasmus, de Bijbel en de Reformatie

In 2016 is het vijfhonderd jaar geleden dat onze beroemde landgenoot Desiderius Erasmus een nieuwe tekstuitgave van het Griekse Nieuwe Testament verzorgde: het *Novum Instrumentum Graece*. Die zou eeuwen lang, tot op de dag van vandaag, een belangrijke rol vervullen als dé Griekse uitgave van het Nieuwe Testament. 2016 is daarom uitgeroepen tot Bijbeljaar. Reden genoeg om in de voetsporen te treden van Erasmus van Rotterdam, groot geleerde en humanist. Maar Erasmus was tot op zekere hoogte ook wegbereider voor de Reformatie. Luther maakte enerzijds voor zijn Duitse Bijbelvertaling dankbaar gebruik van de Griekse tekst van Erasmus, maar anderzijds stond hij in theologisch opzicht tegenover deze grote humanist.

Reisprogramma

Dag 1. Leuven - Erasmus en de Paus

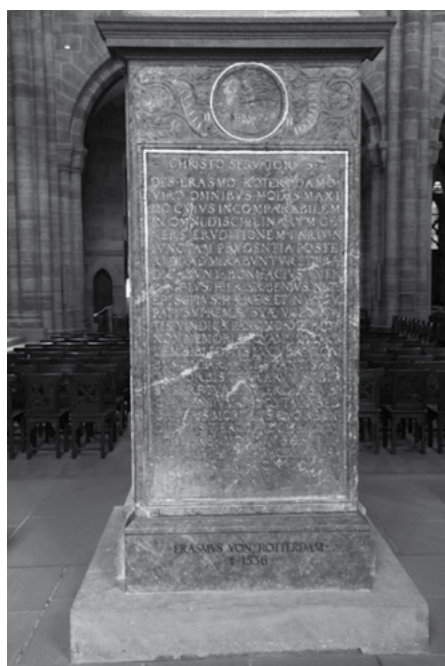
Dag 2. Straatsburg - Boekdrukkunst

Dag 3. Bazel – de stad waar Erasmus een groot deel van zijn leven woonde, en werd begraven

Dag 4. Freiburg, Phorzheim en Heidelberg - Humanisten aan de Rijn

Dag 5. Mainz – Gutenberg bijbels.

Data: 4 t/m 8 oktober 2016, vertrek: Barneveld-Noord. Gidsen: Peter Bergwerff en Philip Veldhuizen

Prijs: € 695,- p.p. op basis van een tweepersoonskamer; € 795,- p.p. op basis van een eenpersoonskamer. Inclusief: In deze 5-daagse reis zijn alle kosten voor vervoer, hotels, maaltijden, gidsen, entrees en informatiepakket inbegrepen.

Zie voor het volledige programma en aanmelding: www.historizon.nl/reis-erasmus.

Horizonte organiseert reizen op het cultureel historische vlak, met bevlogen gidsen en geïnteresseerde medereizigers.

Boekpresentatie

De Boemerang van Oorlog en Geweld, Een hedendaagse samenspraak over Erasmus' visie op oorlog en vrede

In 1516 schreef Erasmus het boekwerkje *Dulce Bellum Inexpertis*: Zoet is de oorlog

voor hen die hem niet kennen. Anno 2016 blijkt de internationale politieke situatie nog vele malen explosiever dan Erasmus zich in zijn stoutste dromen had kunnen bedenken: dreiging, geweld en agressie alom. De visie van Erasmus op vrede en geweldloosheid heeft nog niets aan waarde ingeboet.

Dit indachtig heeft het bestuur van Huis van Erasmus besloten een geactualiseerde, hedendaagse samenspraak, uitgaande van Erasmus' *Dulce Bellum Inexpertis* in boekvorm uit te geven onder de titel *De Boemerang van Oorlog en Geweld, Een hedendaagse samenspraak over Erasmus' visie op vrede en geweldloosheid*.

Op 29 oktober, tijdens de Erasmusweek 2016, waarin de geboortedag van Rotterdam's Icoon wordt gevierd, zal dit boek gepresenteerd worden in het Bibliotheektheater van Rotterdam.

Presentatie:
Bibliotheek Rotterdam, Desideriuszaal 1
Zaterdag 29 oktober, 14.00-16.00 uur

Te bestellen:
boemerang@huisvanerasmus.nl
ISBN 978 90389 2572 1 – € 12,50

Cursus

Andere Kopstukken van het Humanisme

maandag 7, 14, 21 en 28 november en 12 december 2016 van 19:30 – 21:30 uur

Koorenhuis - Prinsegracht 27, Den Haag, zaal 001

Na de succesvolle eerste cursus Andere Kopstukken van het Humanisme in januari door Jos de Wit zal deze in november opnieuw gegeven worden.

Deze cursus richt zich op vijf denkers die van grote invloed zijn geweest op het *universele* humanisme.

.....
Siddharta, beter bekend als Boeddha, die vanuit zijn eigen innerlijke zoektocht de mens ziet als een wezen dat zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen geluk.

.....
Averroës of Ibn Rusj, de bekende middeleeuwse Arabische filosoof.

.....
Spinoza, die, op zoek naar innerlijke zielenrust, God, de Bijbel, de schepping en de mens louter als natuurlijke fenomenen zag.

.....
Nietzsche, de 'filosoof met de hamer', die vanuit het perspectief van de Oosterse filosofie en het klassieke heidendom een radicale kritiek ontwikkelde op de Christelijke moraal.

.....
Hannah Arendt, de Joodse filosofe die vanuit eigen ervaringen de totalitaire samenleving aan de kaak stelde.

.....
Jos de Wit studeerde geschiedenis in Leiden, volgde een aantal modules aan de

Universiteit voor Humanistiek en heeft de basisopleiding geschiedenis van de filosofie aan de ISVW in Leusden gedaan. Sinds 2003 geeft hij de cursus *Kopstukken van het Humanisme*. Om ook andere dan de voor de hand liggende filosofen aan het woord te laten komen, heeft hij de cursus *Andere Kopstukken van het Humanisme* ontwikkeld.

Aanmelden: tot en met 1 november 2016 via info@humanistischverbondenhaag.nl, o.v.v. Cursus Andere Kopstukken van het Humanisme nov/dec 2016 en uw naam, adres en telefoonnummer.

Kosten: € 70,00 (HV-leden); € 85,00 (niet-leden), incl. (digitale) reader. U kunt het betreffende bedrag overmaken op bankrekening NL97TRIO0198435363 o.v.v. Cursus Andere Kopstukken nov/dec 2016.

De menselijke balans

tussen autonomie en verbondenheid

We zijn allemaal druk bezig met werk, gezin, hobby's, familie en vrienden, sociale netwerken, vrijwilligerswerk, noem maar op. Daardoor hebben we nauwelijks tijd om af en toe eens even stil te staan bij ons eigen leven. Wat willen we? Zijn we tevreden? Hoe staan we in het heden? Wat is de invloed van ons verleden, en wat verwachten we van de toekomst?

Het doel van de bijeenkomsten is te streven naar inzicht en besef in de verhouding van de mens tot zichzelf, zijn medemens, de omgeving en de dagelijkse werkelijkheid.

Programma

De bezinningsbijeenkomsten worden als volgt ingevuld: een welkom, introductie van het onderwerp, een korte meditatieoefening, een gedachtenvoorstelling, een gedicht en/of een korte voordracht, muziek en een kringgesprek.

1 november: *de verhouding van de mens tot zichzelf* – hier kan gedacht worden aan de klassieke denkers over de levenskunst zoals Aristoteles, Epicurus en de Stoïcijnen, maar ook Descartes en Spinoza en niet te vergeten de psychoanalytici alsmede moderne denkers als Martha Nussbaum.

15 november: *de verhouding van de mens tot zijn medemensen* - ook daarover hebben de klassieke denkers geschreven, maar ook moderne denkers zoals Erasmus (wellevenskunst), Rousseau (sociaal contract), Hannah Arendt (pluriformiteit) en Levinas (het gelaat van de ander).

29 november: *de verhouding van de mens tot zijn omgeving/de natuur* - dat is een onderwerp waar bijvoorbeeld Lucretius, Spinoza, maar ook Marx en Jaspers wijsgerige dingen over gezegd hebben.

Locatie: Koorenhuis, Prinsegracht 27

Tijd: 17.00-18.00 uur (zaal open 16.45 u)

Begeleider: Jos de Wit

Kosten per bijeenkomst: leden € 7,50; niet-leden: € 10,-.

Informatie en aanmelding: info@humanistischverbondenhaag.nl. Na aanmelding het bedrag overmaken op bankrekening NL97TRIO0198435363 t.n.v. HV afd. Den Haag e.o., o.v.v. Bezinningsbijeenkomst en datum/data van de bijeenkomst(en) vermelden.

Midwinterviering 2016

Ook dit jaar organiseert HV Den Haag-Haaglanden weer de Midwinterviering. Op **zaterdag 17 december**, 14.30-18.30 u, staat Scheveningen centraal met o.a. een bezoek aan Museum Beelden aan Zee, met een rondleiding en toelichting door museummedewerkers. En als extraatje een toelichting door Jos de Wit op de Picassotoonstelling die dan staat opgesteld, met uiteraard een knipoog naar het humanisme.

Tijdens een korte wandeling vertelt Jos

nog wat over de geschiedenis van Scheveningen, waarbij ook filosofen aan bod komen. We sluiten af met een hapje en een drankje op een mooie/leuke locatie.

Het wordt een interessante middag met een afwisselend programma. Zet dus alvast in uw agenda. Over het definitieve programma krijgt u uiteraard nog nadere informatie.

Prinsjesdagviering

Op de ochtend van Prinsjesdag wordt in de Grote Kerk in Den Haag jaarlijks de Prinsjesdagviering gehouden. Dit jaar was het thema *Te gast in de wereld*.

Het programma, met gesproken teksten en liederen, richtte zich op de fundamentele waarden als medemenselijkheid, menselijke waardigheid en barmhartigheid en werd een relatie gelegd met het vluchtelingendebat en dat allemaal te gast zijn in de wereld.

Het hoofdreferaat dit jaar werd uitgesproken door rabbijn Awraham Soetendorp.

De organisatie van de viering is in handen van joden, moslims, humanisten, christenen, bahai's, hindoes, boeddhisten, soefi's, sikhs, Brahma Kumaris en anderen, en is de grootste interreligieuze bijeenkomst van ons land.

Aanwezig waren naast premier Rutte, o.a. leden van de regering en Eerste en Tweede Kamer, Colleges van Staat, burgemeester Van Aartsen en leden van het college van B&W van Den Haag.

Peace in the Park

Den Haag, dé internationale stad van Vrede & Recht, stond van 21 t/m 25 september met tal van activiteiten vier dagen stil bij

de Internationale VN Dag van de Vrede. Zo kon men o.a. deelnemen aan de Vredesloop en debatten, genieten van muziekoptredens en de World Press Photo tentoonstelling, of een kijkje nemen bij een aantal internationale organisaties die eenmalig hun deuren openen voor het publiek.

Een van de onderdelen was het festival Peace in the Park op zondag 25 september in de Paleistuin, dat dit jaar voor de derde keer werd georganiseerd. Peace in the Park is een jaarlijks terugkerend gratis vredesfestival waarbij bezoekers elkaar op een harmonieuze en ontspannen manier kunnen ontmoeten en inspireren en na kunnen denken over persoonlijke verbondenheid met vrede. Het Humanistisch Verbond Den Haag-Haaglanden ondersteunt Peace in the Park en bood twee workshops aan die respectievelijk gegeven werden door filosofe Elke Muller, assistent-lector aan de Haagse Hogeschool, en Jos de Wit, onderzoeker, schrijver en cursusleider.

Naar aanleiding van een krantenartikel van 2 jaar geleden bij de inhuldiging van Koning Willem Alexander is een bericht binnengekomen van het HV-lid mevrouw Henardel de Lavalette. In het betreffende krantenartikel werd aangegeven dat vanwege de sterk religieuze tekst van het Wilhelmus deze niet voor iedereen even gemakkelijk, en voor velen zelfs onmogelijk is.

Mevrouw Henardel schreef ons: "Ik ben het eens met de inhoud, en heb een variatie geschreven die wat meer bij onze tijd past, en die iedere Nederlander met overtuiging kan zingen. Graag uw mening over deze tekst." U kunt uw reactie sturen naar mevrouw H.C. Henardel de Lavalette- Vermey, hdelavalette@gmail.com.

Voorgestelde tekst:

*Wilhelmus van Nassauw
de Vader van ons land
Symbool van het vertrouwen
in onze vaste band,
met allen die hier leven
in vrijheid en in recht
Moog' dat ons t'allen tijd zijn gegeven
zoals ons is toegezegd.*

Even voorstellen.... Marianne Banning-Mul

Sinds een aantal jaren zit ik met groot genoegen in het bestuur van HV Den Haag-Haaglanden. Ik hou me voornamelijk bezig met het zoeken naar sprekers voor de Humanistische Café's. Verder is mijn belangstelling voor het *Humanisme Breed* groot en heb ik contact met leden van De Vrijplaats en ga ik zo mogelijk naar de bijeenkomsten. Ik ben afgestudeerd aan de Universiteit voor Humanistiek en ik geef daar ook supervisie. Het gedachtegoed van deze universiteit is voor mij een niet aflatende inspiratiebron, zoals nu onlangs de inaugurale rede van Laurens ten Kate bij zijn benoeming tot bijzonder hoogleraar Vrijzinnige religiositeit en Humanisme.

Even voorstellen....

Judith Mos

Ik was werkzaam als team-leider van een HR Shared Service Center tot ik te maken kreeg met een reorganisatie en daardoor deze baan kwijt raakte.

Sindsdien ben ik druk met solliciteren naar een nieuwe baan, dit is inmiddels twee keer gelukt maar dat was helaas maar van tijdelijke duur, dus ik ben weer opnieuw druk met het solliciteren om weer betaald werk te vinden.

Ik ben momenteel als vrijwilliger actief. Als team- en event manager bij de Ambassade van Den Haag, die als doel heeft de gasten, bezoekers en toeristen een warm welkom te heten. De City Hosts zijn herkenbaar aan hun fel gekleurde lichtgroene jasjes. Verder ben ik als vrijwilliger actief bij het Humanistisch Verbond Den Haag. Hier hou ik mij o.a. bezig met de ledenadministratie en andere administratieve zaken als facturen en mailings. Daarnaast ben ik verantwoordelijk voor het (mede) organiseren, plannen en faciliteren van de cursussen, bijeenkomsten, evenementen, lezingen, etc.

Ik ben voor een humane samenleving, breed georiënteerd, waarin men recht heeft op een eigen mening en tegelijkertijd andere meningen respecteert en ieder in zijn/haar eigen waarde laat.

Colofon

Bestuur

Henk Bakker (voorzitter)
Inge Camfferman (secretaris)
Kees Overmeer (penningmeester)
Marianne Banning-Mul (lid)
Hans Gouweleeuw (lid)
Auke de Leeuw (lid)
Luc Meuwese (lid)

Secretariaat

Judith Mos

Adres: Prinsegracht 27, 2512 EW Den Haag

Telefoon: 06 - 573 70 445.

E-mail: info@humanistischverbonddenhaag.nl

Website: www.humanistischverbonddenhaag.nl

Redactie Ledenbericht

Inge Camfferman

Het Humanistisch Verbond, afdeling Den Haag-Haaglanden is een afdeling van het landelijk Humanistisch Verbond en werkt vanuit de statuten en het huishoudelijk reglement van het Humanistisch Verbond.

Vormgeving en druk

Pasmans Drukkerij, Den Haag

Oplage: 700 exemplaren

Het Ledenbericht verschijnt 3x per jaar